

Tarihe Yön Veren Şehir Trabzon

İLİN TARİHİ

4 bin yıllık muhteşem tarihi ile kültürel mirasa ev sahipliği yapan, Komnenos Krallığı başkenti, Fatih Sultan Mehmet'in fethettiği, Y. Sultan Selim'in yaklaşık 25 yıl valilik yaptığı, Muhteşem Süleyman adıyla dünya tarihine adını yazdıran Kanuni'nin doğduğu, Cumhuriyetimizin kurucusu Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün üç kez ziyaret ettiği ve vasiyetini kaleme aldığı yer Trabzon...

Kent merkezi kuzeyinde Karadeniz, güneyinde Boztepe'nin üzerine kadar düzgün olmayan teraslar halinde yükselmiştir. . Değirmendere, Kuzgundere (ya da Tabakhane) ve Zağnos dereleri yerleşimi güneyden kuzeye derin vadilerle bölmüştür. Tabakhane ve Zağnos dereleri arasında kalan ve düzgün olmayan

Fatih'in Trabzona Girişi

Donanma Ganitanın Önünde

yüksek bir masa formundaki alan üzerinde, kentin bilinen en eski yerleşim alanı tespit edilmiştir.

Birçok medeniyetin yaşadığı Trabzon, 1461 yılında Fatih Sultan Mehmet tarafından fethedilerek Osmanlı topraklarına katılmıştır.

Trabzon, Osmanlı Döneminde eyalet ve sancak olarak şehzade ve mutasarrıflar(vali) tarafından idare edilmiştir. İlk sancak beyi Hızır Bey'dir. 1470 yılında sancak beyliği küçük yaşta II. Beyazıt'ın oğlu Şehzade Abdullah'a verilmiş daha sonra II.Beyazıt'ın oğlu Yavuz Sultan Selim' de Trabzon'a Sancakbeyi(Vali) olarak atanmıştır. Şehzadeligi sırasında Trabzon'da Sancak Beyi olarak

bulunmuştur. Yavuz Sultan Selim'in oğlu, Dünyanın Muhteşem Süleyman dediği ve sonradan Kanuni unvanını alan Sultan Süleyman'da burada dünyaya gelmiştir.

Trabzon 16. yüzyılda, merkezi Batum olan Lazistan Sancağı ile birleştirilerek eyalete dönüştürülmüş ve bu yeni idari birimin merkezi olmuştur. Merkez sancağı dışında Lazistan, Gümüşhane, Canik(Samsun) Sancakları da buraya bağlanmıştır.

Birinci Dünya Savaşı sırasında, Ruslar Trabzon'a saldırmış ve 14 Nisan 1916 yılında Trabzon'u işgal etmişlerdir. Ruslar Trabzon'da yaklaşık 2 yıl kalmış , 1917'de Rusya'da "Bolşevik Devrimi" ile Çarlık Yönetimi-

Bedesten

Eski Trabzon Limanı

Trabzon'un Kurtuluşu 24.06.1918

nin yıkılması üzerine Ruslar Trabzon'dan çekilmiştir. Trabzon 24 Şubat 1918 tarihinde geri alınmıştır.

Cumhuriyet döneminde Ulu Önder Atatürk, Trabzon'a üç kez gelir; 1924, 1930 ve 1937 yıllarında, ilk geldikleri 15 Eylül 1924 günü, Trabzonlularca "Atatürk Günü" olarak kabul edilir ve "Trabzon Atatürk Günü", Gazi Mustafa Kemal Atatürk'e bir telgraf ile bildirilir.

COĞRAFİ YAPI

4.664 km² yüzölçümüne sahip olan Trabzon, 783.562 km²'lik Türkiye yüzölçümünün %0,60'ını kaplamaktadır. Trabzon topraklarının % 30'u dağlık, % 60'ı kıydan içeriye doğru gittikçe yükselen ve ortalama 25-30 metre arasında değişen bir eğim gösteren alanlar biçimindedir. Ancak % 10'u düzlük olan il toprakları genellikle engebelidir.

Trabzon'da deniz seviyesinden başlayarak güneye doğru artan yüksek-

lik, bölgede yaklaşık 3.000 metreyi bulmaktadır. İl sınırları içerisinde Kemer (2.856 m), Kastan (2.500 m.), Çakırgöl (3.063 m.), Zigana (2.536 m.) ve Horos (2.396 m.) dağları yer almaktadır.

İlin bitki örtüsü arazinin yapısına paralel olarak çeşitlilik göstermektedir. Bitki örtüsü açısından son derece zengin olan Trabzon'da 440'ı endemik olmak üzere Türkiye genelinde nadir olan 2500 bitki türü bulunmaktadır. Bitki örtüsü çay ve

fındık ile , doğu ladini ve geniş yapraklı ormanlardan oluşur.

Trabzon, Doğu Karadeniz'in sahil kesimi üzerinde yer alması nedeniyle yumuşak bir deniz iklimine sahiptir. İklim yazları ortalama 23°C (Ağustos), en soğuk ay ortalaması 7°C (Şubat) dir. Ortalama yağış miktarı metrekareye 833 mm. dir. Yılda ortalama 51 gün açık, 174 gün parçalı bulutlu ve 140 gün de kapalı olarak geçmektedir.

SANAYİ

Trabzon'da öne çıkan sanayi sektörleri olarak; gıda, dokuma, orman ürünleri, kağıt ürünleri, kimya petrol, taş ve toprak, metal ana sanayi, metal eşya kategorileri gösterilebilir.

İmalat sanayi içinde gıda sanayi yatırımları belirgin olarak diğer yatırımlardan ayrılmaktadır. İmalat sanayi içinde siyah çay, fındık, un ve kepek, süt ürünleri, balık yağı ve unu, hazır giyim, mefruşat, ayakkabı, kereste, beton direk, mobilya, lastik ve plastik ürünler, otomotiv yan sanayi ürünleri, çimento, saç, bıçak ve ahşap gemi inşası öne çıkan alt sektörler olarak sayılabilir.

İlimizde gıda ve inşaat faaliyet kollarının ön plana çıktığı görülmekte olup, bu iki faaliyet kollarının dışın-

daki diğer üretim faaliyetlerinin ise birbirlerine yakın oranda ve birbirlerine yakın işletme sayılarında gerçekteştiğini söyleyebiliriz.

Trabzon 4 adet Organize Sanayi Bölgesi ile ülke ekonomisine katkıda bulunmaktadır.

Arsin Organize Sanayi Bölgesi; 99 hektar alan üzerine kurulmuş olup 1997 yılında faaliyete geçmiştir. Bölgede başta gıda, makine, orman ürünleri, plastik sanayi olmak üzere 15 farklı sektörde üretim yapılmaktadır. Trabzon Arsin Organize Sanayi Bölgesi, 391 milyon dolar ihracat ve 15 milyon dolar ithalatı ile ülke ekonomisine katkı sağlamaktadır. Arsin OSB; Anayol Üze-

rinde, Havalimanına 21 km, Limana 24 km mesafede olup, Altyapısı tamamlanmış, Çevre dostu, Orta Asya ve Kafkasya'nın geçiş noktasında, Sosyal tesisleri hazır, Teknokent ve Üniversiteye yakınlığı ile üreticilere avantajlar sunmaktadır.

Beşikdüzü Organize Sanayi Bölgesi; 72 hektar alan üzerine kurulmuş olup 2007 yılında faaliyete başlamıştır. Bölgede toplam 30 firmaya arsa tahsis yapılmış olup, bu firmalarda yaklaşık 450 kişi istihdam edilmektedir. Bölge, tam kapasite ile faaliyete geçtiğinde yaklaşık 2.000 kişiye iş imkânı sağlayarak, Trabzon ilinin istihdam sorununun çözümüne katkı sağlayacaktır.

Akçaabat Şinik Organize Sanayi Bölgesi; 88 Hektar büyüklüğünde olup, bölgede bulunan 49 sanayi parseli 31 firmaya tahsis edilmiş ve bu firmalardan 4 tanesi üretime geçmiştir. Bölgede yaklaşık 70 kişi istihdam edilmekte olup, bölge tam kapasite ile faaliyete geçtiğinde yaklaşık 1.800 kişiye iş imkânı sağlayacaktır.

Vakfıkebir Organize Sanayi Bölgesi; 80 hektar büyüklüğünde olup, kamulaştırması tamamlanmak üzeredir.

İlimizde **13 Küçük Sanayi Sitesinde** 1.661 işyeri bulunmakta olup, bu işyerlerinde 6.213 kişi istihdam edilerek üretim yapılmaktadır.

TARIM

Trabzon'un toplam arazisi 466.400 hektar olup, bu arazinin % 21'i tarım, % 44'ü orman, %26'sı çayır-mera ve % 9'unu ise diğer araziler oluşturmaktadır. Trabzon, Türkiye'deki toplam tarım alanlarının %0,04'üne sahiptir.

Bölgenin önemli geçim kaynağı çay ve fındıktır. Tarım arazisinin % 83'ünde fındık ve çay üretimi yapılmaktadır. Tarla Bitkileri ekimine % 14, Sebze üretimine % 2, Diğer ürünlerin üretimine ise % 1'lik tarım arazisi ayrılmaktadır. İlde bir çiftçi ailesine düşen ortalama tarım arazisi 11 dekadır.

İlin tarım potansiyelinde ilk sırayı fındık ve çay alır. Fındıkta normal ürün döneminde gerçekleştirilen yıllık ürün miktarı 50 bin ton civarındadır. Bu miktar Türkiye fındık üretiminin %10'unu teşkil etmektedir. 2015 yılı fındık rekoltesi 39.126 ton, 2016 yılı beklenen fındık rekoltesi ise 30.000 ton civarındadır. Çay ise ilin ağırlıklı olarak Araklı ,Sürmene, Of ,Hayrat,

Çaykara ve Dernekpazarı ilçelerinde üretilmekte olup, Ülke çayının yüzde 21'i Trabzon'da üretilmektedir. Üretilen ortalama yıllık yaş çay miktarı 1.000-1.750 kg/da kadardır. İlimizde 2015 yılı çay üretimi 207.161 ton olarak gerçekleşmiştir.

İlin tarımsal üretim değerinin Türkiye içindeki payı %1,18'dir. Verimli çayır - mera alanları ve Türkiye geneli oranının üzerinde olan orman alanları ilde hayvancılık ve turizm açısından bir potansiyel oluşturmaktadır.

İlimizde hayvancılık daha çok süt ve süt mamulleri üretimine yönelik olarak yapılmaktadır. Daha çok büyükbaş hayvan beslenmektedir. Yıldan yıla yerli ırktan melez ve kültür ırka

dönüşümlerde hızlı bir istek gözlenmektedir. İl'de 118.993 küçükbaş (3.820 ton/süt), 127.791 büyükbaş (134.468 ton/süt), 46.072 kümes hayvanı (12.000.000 adet/yumurta) mevcuttur.

Organik Tarım

İlin genel konumu, kirlenmemiş yapısı, iklim özellikleri, gübre ve ilaç kullanımının düşüklüğü, özellikle insan müdahaleleri olmadan doğal olarak yetişen çayır ve mera bitkileri Trabzon ilinde önemli bir potansiyel kaynak oluşturmaktadır.

İlde organik tarım; başta fındık olmak üzere çay, kivi ve bal ürünlerinde yapılmaktadır.

ULAŞTIRMA

Trabzon, tarihi ipek yolu üzerinde bir güzergâhta yer alır. Doğuda İran'a, kuzeyde Rusya ve Kafkasya'ya açılan bir ticaret kapısı durumundadır. Dünyanın en büyük iç denizi olan ve büyük denizlerle bağlantısı bulunan Karadeniz'in kıyısında, başta İran olmak üzere Irak, Rusya ve Türk cumhuriyetleri transit yolunun başlangıcında uluslararası taşımacılık koridoru ve stratejik noktada yer almaktadır. Trabzon Limanı, bu ülkelerin tüm Avrupa ve dünya pazarlarına bağlanmasında kilit rol oynamaktadır. Ulaşım imkânlarının çeşitlilik arz etmesi, ilde kara, hava ve denizyolu ulaşım olanaklarının bulunması, gerek ticaret sektörü gerekse sanayi ve özellikle de turizm sektörü açısından önemli bir avantajdır.

Her Yol Trabzon

Trabzon Limanı, Havayolu ulaşımı ve Karadeniz Sahil Yolu ile güçlenen karayolu ağına sahip Bölgenin kavşak noktasıdır.

KÜLTÜR VE TURİZM

Trabzon sahip olduğu kültürel kaynaklar açısından turizm için önemli fırsatlar sunmaktadır. İl'de 18 adet Sit alanı, 1.829 adet de taşınmaz kültür varlığı, 10 adet Tiyatro, 29 adet Sinema Solunu mevcuttur.

Trabzon, tarihi, kültürel ve turistik yönden zengin bir yapıya sahiptir. Trabzon'da turistlerin en büyük ilgi odağı Kale Surları, Ortahisar (Fatih Camii), Atatürk Köşkü (Müzesi), Aya-sofya Müzesi, Gülbaharhatun Camii, Yenicuma Camii, Küçük Ayvasıl Kilisesi, Maçka İlçesinde bir tarih ve doğa anıtı olan Sümela (Meryemana) Manastır'dır. Ayrıca Bakırcılar ve Kuyumcular Çarşısı ile Çaykara-Uzungöl, Akçaabat-Sera Gölü, Sürmene-Çamburnu ve yayla şenlikleri turistlerin ilgisini çeken yerlerdir.

Son yıllarda gelişen Yayla Turizmi (Doğa turizmi) Trabzon turizmine yeni bir boyut kazandırmıştır. İl'de Bakanlar Kurulu Kararı ile 7 yayla

Turizm Merkezi, Uzungöl de Özel Çevre Koruma Alanı ilan edilmiştir.

Turizm Merkezleri;

- Akçaabat-Karadağ Turizm Merkezi,
- Tonya-Erikbeli Turizm Merkezi,
- Maçka-Şolma Turizm Merkezi,
- Araklı-Pazarlık Turizm Merkezi,
- Araklı-Yeşilyurt-Yılantaş Turizm Merkezi,
- Araklı Turizm Merkezi,
- Sisdağı Turizm Merkezi.

Yayla Turizminin gelişiminde örnek olabilecek Akçaabat-Hıdırnebi ve Kayabaşı Yaylalarında Yayla Kentler yapılmıştır.

ÖNEMLİ DOĞAL ve KÜLTÜREL DEĞERLER

Uzungöl

Trabzon'a 99 Km. ve Çaykara ilçesine 19 Km. uzaklıkta, deniz seviyesinden 1090 m. yükseklikte bulunan Uzun-

Uzungöl

Uzungöl

göl, dik yamaçları ve muhteşem orman örtüsü ile Alplerin güzelliğini geride bırakmaktadır. Vadinin ortasında bulunan ve yamaçlardan düşen kayaların Haldizen deresinin önünü kapatmasıyla oluşmuş göl “Uzungöl” olarak bilinir ve çevreye aynı ad verilmiştir. Özellikle yakınındaki “şerah” köyünün yöreye uygun tarzda yapılmış eski ahşap evleri, doğanın güzelliğini tamamlar.

Yerli ve yabancı turistlerin büyük ilgisini çeken Uzungöl, sahip olduğu

turistik potansiyel bakımından çok zengindir. Çevrede trekking, kuş gözlem, botanik amaçlı turların yanı sıra daha yükseklerdeki dağların arasındaki göllere veya yakınlarındaki Şekersu, Demirkapı, Yaylaönü gibi diğer yaylalara geziler düzenleme olanağı vardır. Yaban hayatı bakımından Uzungöl çevresindeki dağlarda ayı, kurt, yaban keçisi, tilki, Kafkas dağ horozu gibi hayvan türleri barınmaktadır.

Doğa Turizmi

Doğu Karadeniz Bölgesi’nin önemli illerinden biri olan Trabzon’un sahip olduğu turizm kaynakları, özellikle alternatif turizm (doğa turizmi vs) açısından fırsat oluşturmaktadır. Trabzon Akçaabat-Karadağ, Tonya-Erikbeli, Maçka-Şolma, Araklı-Pazarcık, Araklı-Yeşilyurt-Yılantaş, Araklı Turizm Merkezi ve Sisdağı Turizm Merkezleri olmak üzere 7 adet Turizm Merkezine sahip olup; Uzungöl ilimizdeki tek Özel Çevre Koruma alanıdır.

Trabzon yaylaları ile birlikte değerlendirildiği zaman büyük bir doğa turizmi potansiyeline sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Trabzon endemik bitki örtüsü, florası, faunası,

Tarihi ipekyolu diğer yürüyüş parkurlarıyla doğa turizminin önemli merkezlerinden biridir.

Gülbahar Hatun Camii ve Türbesi

Gülbaharhatun Cami (1514)

Kendi adıyla anılan mahallede Atapark’ın güneyinde yer alan cami Yavuz Sultan Selim döneminde annesi Gülbahar Hatun adına yaptırılmıştır. Zamanla, etrafındaki medrese, imaret, mektep, Darü’l-Kurra ve türbe ile bir külliye oluştururken bugün itibarı ile cami, türbe, ve şadırvan ile varlığını devam ettirmektedir.

Cami, kare üzerine harim tek kubbe, yanlarda camiye dâhil olmuş bulunan birer kubbeli tabhane, 5 kubbeli varaklı son cemaat yeri ile kuzey-batı köşesindeki minareden oluşmaktadır. Kesme taşlardan yapılan camiye kuzey cephesindeki ana giriş kapısından girilmektedir. Ayrıca, yanlardaki zaviyelere de düz altlıklı sivri sağır kemerli birer kapı açılmaktadır.

Atatürk Köşkü

Trabzon’un Soğuksu mahallesinde merkeze 5 km uzaklıkta yer alan Atatürk Köşkü 1890- 1903 yılları

Gülbahar Hatun Camii

arasında yapılmıştır. Semtinde küçük bir çam korusu içinde yer alıp 20. yüzyılın hemen başında yapılmıştır. Atatürk, 1934 ve 1937 yıllarında Trabzon'u ziyaretlerinde bu köşkte konuk edilmiştir. Onun ölümünden sonra Trabzon Belediyesi tarafından, dönemde kullanılan eşyalarla dekore edilerek, Atatürk Müzesi olarak ziyarete açılmıştır. Avrupa mimari tarzında inşa edilen

köşk üç + yarım karataş bir yapıdır. Dıştaki taşkın saçaklarda ahşap, içte tavanlarda alçı süslemelere yer verilmiştir.

Atatürk'ün Trabzon'a üçüncü ve son gelişlerinde vasiyetnamesinin bir bölümünü "Mal ve mülk bana ağır-
lık veriyor. Bunları milletime bağış-
lamakla ferahlık duyacağım. İnsanın
serveti kendi manevi kişiliğinde ol-

malıdır. Ben büyük milletime daha çok şeyler vermek istiyorum" yazarak, bütün mal ve mülk varlığını hazineye bağışladığını noter huzurunda tescil ettirmiştir.

Sümela (Meryemana) Manastırı

Trabzon'un Maçka İlçesinin Altındere Köyü sınırları içinde, Altındere vadisine hakim Karadağ'ın eteklerinde sarp bir kayalık üzerine kurulmuş olan Sumela Manastırı, halk arasında Meryem Ana" adı ile anılır. Vadiden yaklaşık 300 metre yükseklikte bulunan yapı, bu konumuyla manastırların şehir dışında, ormanlarda, mağara ve su kenarlarında kurulma geleneğini sürdürmüştür. Sumela Manastırı'nın kuruluşu bilimsel verilere göre 13.yüzyıla kadar inmektedir. Kısacası Trabzon Sümela Manastırı, Trabzon Komnenoslar olarak bilinen ve 1204 tarihinde Trabzon'da kurulan Komnenos Prensiği'nden III.Alexios (1349-1390) zamanında manastırın önemi artmış ve fermanlarla gelir sağlanmıştır. Doğu Karadeniz kıyılarının Türk egemenliğine girmesini takiben Osmanlı Padişahlarından Yavuz Sultan Selim (1512-1520) manastıra iki şamdan hediye ettiği, ayrıca Trabzon fatihi II.Mehmet'in de manastırın haklarını tanıdığı ve birçok manastırda olduğu gibi Sumela'nın da haklarının fermanlarla korunduğu bilinmektedir. Manastırla ilgili Sultan II. Bayazıt, I.Selim, II. Selim, III. Murat, İbrahim, IV. Mehmet, II. Süleyman, Mustafa ve III. Ahmet tarafından fermanlar da çıkarıldığı bilinmektedir. Sumela Manastırı'nın 18. yüzyılda birçok bölümü yenilenmiş, bazı duvarlar fresklerle süslenmiştir. 19.yüzyılda büyük binaların ilave edilmesiyle manastır muhteşem bir görünüm kazanmış, en zengin ve parlak dönemini yaşamıştır.

Bu dönemde son şeklini alan manastır pek çok yabancı seyyahın ziyaret ettiği, yazılarına konu edilen

Atatürk Köşkü

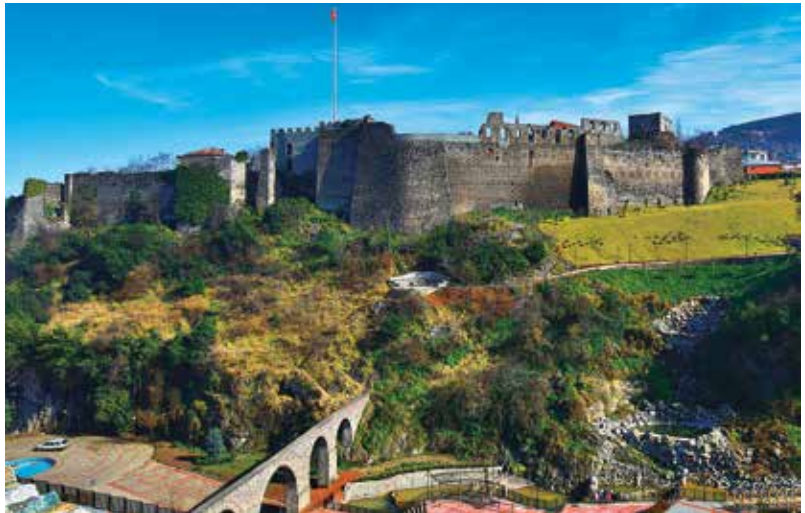

bir yer haline gelmiştir. Bu yazarlar arasında, Ghikas (1755), Stephan (1764), Hysilantes (1775), G.Palgrave (1826-1888) sayılabilirler. Sumela Manastırı'nın başlıca bölümleri; Ana kaya kilisesi, birkaç şapel, mutfak, öğrenci odaları, misafirhane, kütüphane ile kutsal ayazmadır. Bu yapılar topluluğu oldukça geniş bir alan üzerine inşa edilmiştir. Manastırın girişinde su getirdiği anlaşılan büyük su kemeri yamaca yaslanmış durumdadır. Çok gözlü olan bu kemerin büyük bölümü restore edilmiştir. Dar uzun bir merdivenle manastırın ana girişine ulaşılmaktadır. Giriş kapısının yanında muhafız odaları bulunmakta, buradan bir merdivenle iç avluya inilmektedir. Solda, manastırın esasını teşkil eden ve kilise haline getirilen mağaranın önünde çeşitli manastır binaları bulunmaktadır. Sağ tarafta kütüphane yer almaktadır.

Trabzon Surları ve Zağnos Burcu

Büyük bir bölümü ayakta kalan surlar şehrin eski yapılarını oluştururlar. Bugünkü surların en eski bölümü Roma devrine MS 5. yüzyıla tarihlenmektedir. Surların daha eski

safhaları hakkında tarihi kaynaklar bilgi verirler. MÖ. 5. yüzyılda şehri gören Ksenefon surların varlığından söz etmektedir. Trabzon surları Yukarı Hisar, İçkale, Orta Hisar ve Aşağı Hisar olmak üzere üç bölüme ayrılmaktadır. Yukarı Hisar ile Orta Hisar,

Kuzgun Dere ile İmaret (İskeleboz) deresi arasındaki yüksek kaya kitlesi üzerine kurulmuştur. Bu bölüm kalenin en eski bölümünü meydana getirmekte ve kaba olarak bir yamuga benzemektedir.

Şehrin adı bu Trapez/Trapezus yamuk şeklinden gelmektedir. Zağnos Burcu II Aleksios döneminde kesme taştan dörtgen planlı burç, bir süre zindan olarak kullanılmış ve Zağnos Burcu olarak bilinmektedir. Günümüzde Trabzon Belediyesi tarafından İsmail Hakkı Berkmen Tarih Kütüphanesi olarak kullanılmaktadır.

Ayasofya Camii ve Müzesi

Ayasofya Camii şehrin önemli turizm destinasyonlarından biridir.

ALTERNATİF TURİZM İMKÂN LARI

Sportif Amaçlı Turizm Çeşitleri

1. Dağcılık Parkurları: Uzungöl- Demirkapı- Karakaya (Çaykara)

2. Jeep Safari: Akçaabat-Düzköy-Kayabaşı Yaylası - Lişer Yaylası - Şolma Turizm Merkezi Maçka.

Trabzon-Araklı-Dağbaşı-Aydıntepe yeraltı şehri-Demirkapı Gölleri-Uzungöl-Çaykara-Of- Trabzon

3. Yamaç Paraşütü: Uzungöl- Karastel Tepesi /Uzungöl-Karaçı mah Tepesi/Akçaabat Karadağ Hıdırnebi (Yaylakent) Önünden /Düzköy ilçesi Çalköy Beldesi Doğankaya Çayırbağı

4. Trekking: Maçka-Ocaklı-Kulindağı Yaylası-Figanoy Yaylası-Lişer Yaylası

Lişer Yaylası- Kayabaşı Yaylası-Haçka Yaylası Düzköy İlçesi

Çaykara Uzungöl Beldesi-Karastel Yaylası- Şekersu Yaylası

Maçka İlçesi Altındere Vadisi Süme-la Cami Boğazı-Çakırgöl

Çakırgöl Zigana Geçidi Hamsiköy (Eski Tarihi Yol) Maçka İlçesi

CAMİLER

İskender Paşa Camii

Cami'nin H. 936, M.1529 tarihli inş kitabesi cephedeki giriş kapısı üzerindedir. Ayrıca burada yapının bugünkü haline kavuştuğu 1882 yılı onarımına ait kitabe de bulunmaktadır. Avlusunda yer alan medresesi yıkılmış, batı

tarafındaki mezarlık kaldırılmıştır. Burada sadece İskender Paşa'nın mezarı bırakılmıştır. Camiye değişik zamanlarda ilaveler yapılmış ve onarımlarla orijinalitesi bozulmuştur. Çok iyi bir taş işçiliğine sahiptir. Minare, tuğla ve renkli taşlarla alması tarzda yapılmıştır. Yapının esas planı İznik'teki Yeşil Camiye benzemektedir. Mihrab ve minber mermerden yapılmıştır. 19. Yüzyıl barok süslemelerine sahiptir. Üzerlerinde iri yapraklı kıvrım dallı bordürler, kartuşlar bulunmaktadır. Caminin içerisinde kalem işi süslemeler de bulunmaktadır.

Çarşı Camii (1839)

Trabzon'un Çarşı mahallesi Kemeraltı mevkiinde yer alır. Cami, uzun yıllar Trabzon'da valilik yapmış Hazinedar-zade Osman Paşa tarafından H.1225, M.1839 yılında yaptırılmıştır. Caminin kurulduğu saha eğimli olduğu için kuzey cephesinde son cemaat mahallinin altına dükkânlar yerleştirilmiştir. Şehrin en büyük camisiidir.

Yeni Cuma Camii (1291)

Trabzon'un kurtarıcı ve koruyucu azizi Eugenios'a ithaf edilmiştir. İlk kilisenin ne zaman yapıldığı bilinmemektedir. Araştırmacılar ilk yapının bazilika olduğunu belirtmektedir. Ayrıca 1291 yılına ait bir kitabe bulunmuştur. Yapının bugün narteksi yoktur. Üç nefli ve üç apsislidir. Orta apsisin dışında kartal ve güvercin kabartmalarına yer verilmiştir. Trabzon'un fethinden sonra camiye çevrilen yapıya kuzey giriş kısmı ile minare ilave edilmiştir.

KONAKLAR

Memişağa (Kastel) Konağı (18. yy)

Sürmene ilçesinin 4 km doğusunda ana yolun üzerinde yer almaktadır. İki katlı ve büyük bir bölümü taştan yapılmış olan konak, ahşap işçiliği ile ünlüdür. Yapılış tarihi bilinmemekle birlikte 18. Yüzyıla tarihlenmektedir.

Memişağa Konağı

Haşımağa Konağı

Çakırağa Konağı

Yarımbıykoğlu Evi (1906)

Pazarkapı Mahallesinde Kundupoğlu sokaktadır. 2 katlı dış sofalı planlı bir evdir. 1706 yılında yapıldığını kitâbesinden öğreniyoruz.

Kundupoğlu Konağı (18. yy)

Yarımbıykoğlu evinin güneyinde yer alır. Sadece bir kısmı ayakta kalmıştır. Zamanında dış sofalı planlıydı. Bugün onarılan fevkani, üst oda alçı, ahşap oyma ve kalem işi süslemelere sahiptir. 18. yüzyıla tarihlenmektedir.

Çakırağa Konağı (1821)

Trabzon'un Hayrat ilçesi'nin Sariağaç köyünde bulunan konak İsmail Ağa tarafından H.1237 (1821) yılında yaptırılmıştır. Konağın zemin katı kesme taş olup, kış odası, kiler ve ambar burada yer almaktadır. Çakırağa Konağı, 1979 yılında Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlü-

ğü'nce onarılarak günümüze kadar ulaşmıştır.

Nemlizade Konağı(1892)

Gazi Paşa Mahallesi'nde, Nemlizade Hacı Ahmet Efendi tarafından yapımına başlanmış,1892 yılında tamamlanmıştır. Harem-Selamlık bölümlerden oluşan dört katlı, dönemin Avrupalı üsluplarını yansıtan bir yapıdır. Haremlik bölümünün zemin kat salon ve odalarında Kütahya çinileriyle oluşturulmuş panolar bulunmaktadır.

Orta Mahalle - Akçaabat Evleri

Anadolunun kimi bölgeleri "Örnek Evler" niteliğini taşıyan mimari örnekler açısından günümüze kadar önemli değişiklikler geçirmeden gelebilmiştir. Bu yerleşmeler arasında Akçaabat Orta Mahalle Evleri Karadeniz Bölgesinde en önde gelenlerden birisi olarak sayılabilir.

Ortahisar Evleri

Eski Türk evlerini ön plana çıkartan en önemli unsur geleneksel mimari tarzındaki fonksiyonellik ve estetikdir. Bu evler bir yandan kentsel konumlarıyla diğer yandan mimarileriyle dikkate değerler. Eski Türk evleri yüzlerce yıllık bir süreçte oluşan Türk kent kültürünün günümüzde yaşamaya devam eden en önemli yapı taşlarıdır. Ortahisar Zağnos Vadisi boyunca bulunan tarihi kentsel dönüşüm projesiyle ön plana çıkartılmıştır.

MÜZELER

Trabzon Müzesi

Trabzon Müzesi olarak düzenlenen konak, Zeytinlik Caddesi'nde 1900'lü (1898-1913) yılları başlarında Banker Kostaki Teophylaktos tarafından konut olarak yaptırılmıştır. Konağın mimarlarının İtalyan oldu-

Akçaabat Orta Mahalle

Ortahisar

Trabzon Müzesi

ğu belirlenen yapıda kullanılan bir çok malzemenin İtalya'dan getirildiği bilinmektedir. Kostaki Teophylaktos 1917 yılında iflas edince, bu yapıyla birlikte bütün mal varlığına haciz konulmuş ve konak Nemlioğlu ailesi tarafından satın alınmıştır. Trabzon'u ilk ziyaretinde ,15-17 Eylül 1924 tarihinde, ulu önder Atatürk ve eşi Latife Hanım ve beraberindeki heyetle birlikte bu konakta misafir edilmişlerdir. Ülkemizin sayılı sivil mimarlık örnekleri arasında yer alan konağın bodrum kat hariç tüm kat duvarları tamamen kalem işi süslemidir. 1988-2001 yılları arasında Kültür Bakanlığı'nca restorasyonu tamamlanan Konak 22 Nisan 2001 tarihinde Trabzon Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

Cevdet Sunay Müzesi

İlimiz Çaykara İlçesi'ne 21 km uzaklıkta bulunan, Çaykara-Sultan Murat Yaylası yolu üzerindeki Ataköy Beldesi'ndedir. 1900 yılında Ataköy'de doğan, Genelkurmay Başkanlığı, Türkiye Cumhuriyeti'nin 5. Cumhurbaşkanı ve kontenjan senatörlüğü yapmıştır. 1982 yılında ölen İlimizin yetiştirdiği devlet adamı Cevdet Sunay'ın doğduğu ev, restore edilerek 2001 yılında Cevdet Sunay Evi Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

Trabzonspor Müzesi

Maraş Caddesi Halkevi Sokakta bulunan Şener Sosyal Tesisleri Binasının 2. katında yer almaktadır. Türkiye Lig şampiyonlukları Kupası, Cumhurbaşkanlığı, Başbakanlık ve Federasyon Kupaları sergilenmektedir. Trabzon'un özgün tarihi eserlerinden biri olan binadaki müze, barındırdığı kupalarla Türk futbol tarihinde önemli bir yere sahip olmasının yanında Cumhuriyet Dönemi Trabzonspor tarihinin de belleği konumundadır. Müzede en ilginç kupa ise 1958 yılında Türkiye Amatör Futbol Şampiyonası'nda Trabzon İdmanocağı'nın kazandığı yarım kupadır. Futbol Federasyonu tarafından 1958 yılında düzenlenen Türkiye Şampiyonası Finallerinde Ankara Havagücü takımı ile Trabzon İdmanocağı takımlarının puanlarının ve averajlarının aynı olması ve her iki takımın da ayrı bir maç yapmayı kabul etmemeleri üzerine Türkiye Futbol Federasyonu iki takımı da şampiyon ilan etti ve kupa ortadan ikiye bölünerek her iki takıma da yarımşar olarak verildi. Şimdi kupanın yarısı Trabzonspor Müzesi'nde, diğer yarısı ise Ankara Havagücü Müzesi'ndedir.

TARİHİ KİLİSELER VE MANASTIRLAR

Santa Maria Kilisesi

Merkez Kemer kaya Mahallesi'nde bulunan yapı, Sultan Abdülmecit'in emirleriyle Trabzon'a gelen yabancılar için 1869-1874 tarihleri arasında yapılmıştır. Halen kenti ziyaret eden yabancıların ibadetlerini rahatlıkla yaptıkları bir dini merkez konumundadır.

Küçük Ayvasıl Kilisesi (St. Anna)

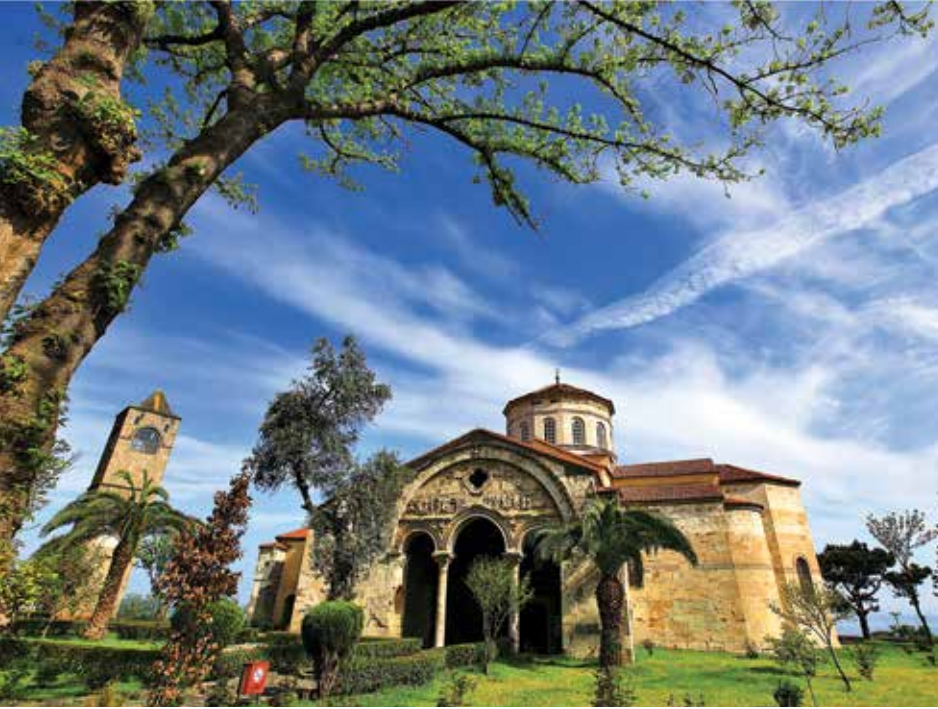
Şehrin en eski kiliselerinden birisidir. Üç nefli bir bazilika'dır. Narteksi yoktur. Nefler içten ve dıştan yuvarlak planlıdır. Zemininde eskiden Hristiyanların 1985 yılına kadar ibadet ettikleri yeraltı kiliseleri ile bodrum katında mezarlar bulunmaktadır. Giriş kapısında bir Bizans kabartması ile 884-885 tarihinde I. Basil zamanına ait onarım kitabesi bulunmaktadır. İçerisinde daha geç dönemlere ait fresk kalıntıları bulunmaktadır.

Vazelon Manastırı

Maçka İlçesinin kiremitli köyünün 7 km batısında çam ormanlarının içerisinde bulunur. Bu manastırda da bir mağara ve ayazma vardır. İlk manastır mağara-

Vazelon Manastırı

nın önünde kurulmuştur. Bugün ayakta kalan mağaranın önündeki kilise ve geniş odaları, 19. yüzyıla aittir.

Kaymaklı Manastırı

Trabzon'un 3 km güney doğusunda Boztepenin Değirmendere vadisine bakan yakasında kurulmuştur. 1424 yılında inşa edilmiştir. Yapılar topluluğu dikdörtgen alan içerisinde, ortada tek apsisi kilise, kuzey batıda çan kulesi, güney doğuda ise küçük bir şapel

ve manastır hücrelerinden oluşmaktadır. Manastır yapıları birçok defa onarım görmüştür. Kilise içerisindeki freskler 18. yüzyıla tarihlenmektedir.

Kızlar (Panagia Ekephastros) Manastırı

Boztepe'nin yamacında şehre hakim bir mevkide kurulmuştur. İki teras üzerine inşa edilen manastır kompleksi yüksek bir koruma duvarı ile çevrilmiştir. Manastır III. Alexios

zamanında (1349-1390) kurulmuş birkaç defa onarılmış son şeklini 19. yüzyılda almıştır. İlk olarak güneyde içinde kutsal su bulunan kaya kilisesi ve onun girişindeki şapel ve birkaç hücreden ibarettir.

Kaya kilisesinin içerisinde kitabeler ve Alexios III karısı Teodora ve annesi Eirene'nin portreleri yer almaktadır.

Kuşul Manastırı

Peristera adıyla anılan manastır, 8. yüzyılın ortalarında Maçka'nın Şimşirli Köyü yakınlarında, kurulmuş ve daha sonra gelişmiştir. Günümüze ancak manastırın temelleri ulaşabilmiştir.

HANLAR

Bedesten

Trabzon Çarşısının merkezinde yer alan 16. yy Osmanlı eseri Bedesten, şehrin en eski ticaret yapısıdır. Dıştan 20.60x22.60 m. boyutlarıyla kareye yakın dikdörtgen planlıdır. Türk Bedestenleri içerisinde tek kubbeli olan tek örnektir. Ayrıca yapı Gülbaharhatun Vakıfları arasında gösterilmiştir.

Taşhan

Osmanlı dönemi avlulu, ilk şehir hanlarının güzel bir örneğidir. Kaynaklara göre 1531- 1533 yılları arasında Trabzon Valisi İskenderpaşa tarafından yaptırılmıştır. Muhtelif zamanda yapılan onarımlarla günümüze gelmiştir. Kuzey cephesine geç devir dükkânları eklenmiştir. Duvarlar düzgün yontu taştan olup, revak kemerleri ve tonoz örtü tuğladır.

Vakıf Han (Gön Han, Attar Han)

Bedestenin kuzey batısında yer alır. Üç katlı avlulu bir handır. Birlikte inşa edildiği güney- doğu kısmındaki caminin şadırvanı üzerindeki kitabeye göre Hicri 1196 Miladi 1781 yılında Hacı Yahya adında bir hayır sever tarafından yaptırılmıştır. Bu caminin güneydoğu köşesinde minaresi yıkılmıştır.

Alaca Han

Bakırcılar Semtinde avlulu üç katlı bir handır. Kesin yapılış tarihi bilinmemektedir. Yakınındaki Alaca Hamam ile birlikte 18. yüzyıla tarihlenmektedir. Bütünüyle dikdörtgen planlı han, iyi bir taş işçiliği gösterir. Örtüsü alaturka kiremittir. Alacahan Valiliğimiz tarafından 2014 yılında aslına uygun olarak restore edilerek kadınlar için hem eğitim hem de istihdam kapısı olarak hizmet vermektedir.

TRABZON'DA EL SANATLARI

Trabzon Bakırcılığı

Bölgedeki zengin bakır yataklarından elde edilen bakır, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin en önemli ticaret ve kültür şehri olan Trabzon atölyelerinde işlenmiştir. Trabzon'daki atölyeler, ortaçağdan beri geleneksel olarak bakır, bronz ve pirinçten mutfak kaplarıyla çeşitli eşya yapımına devam etmekteydi. Atölyelerdeki bakır, bronz ve pirinç üretimi, Trabzon'un en büyük sanayi kolunu oluşturmaktaydı. Osmanlı Sultanı II. Bayezid döneminde yapılan Topkapı Sarayı envanter listelerinin de gösterdiği

gibi, Trabzon atölyelerinde büyük bir beceriyle üretilen kaplar, Osmanlı sarayında kullanılacak kadar değerliydi.

Büyük bir beceriyle bakır, bronz ve pirinçten yapılan mutfak kaplarıyla çeşitli eşya, Karadeniz, Doğu Anadolu ve Kuzeybatı İran bölgesinde kullanım alanı bulmuştur. Ayrıca Trabzon'un önemli bir liman şehri olması, üretilen bakır eşyanın denizyoluyla Karadeniz'deki diğer şehirlere de ihracını kolaylaştırmıştır. Nitekim Osmanlı arşiv belgelerinden öğrendiğimize göre, Trabzon'daki atölyelerde yaptırılan çok sayıda barut ve güherçile kazanları, Anadolu'da başka şehirlere gönderilmekteydi.

Trabzon'daki atölyeler, bakırcılık sanatını günümüze kadar canlı bir şekilde devam ettirmişlerdir. Bakırcı, kazancı ve kalaycıların halk türkülerine konu olması, bu zanaat dalının sosyal hayatta oynamış olduğu önemli rolü açıkça göstermektedir. Bölgeye özgü karakteristik formlara sahip olan üstten saplı ocak kazanları, bakraçlar, ibrikler, güğümler, süt tasları, hoşaf tasları, hamur leğenleri, kapaklı hamsi tavaları, maş-

rapalar, kapaklı sahanlar, tencereler ve mangallar, Trabzon atölyelerinin ününü yansıtmaktadır.

Üretilen bu eşyalar, hem Anadolu hem de İstanbul'da yaygın olarak kullanılmaktaydı. Günümüzde bile, Trabzon atölyelerinde üretilen bakır kap kacak, Doğu Karadeniz Bölgesi ile İstanbul ve Adapazarı-Bolu yöresinde en çok aranan mutfak kapları olarak büyük bir ihtiyacı karşılamaktadır.

Trabzon İşi Takı Sanatı

Trabzon Hasırı

Evlerde genç kızlar tarafından elde örülen hasır bilezikler altın yada gümüş ince tellerden yapılır. Örme sanatıyla çeşitli araç gereçler, kaplar ve birçok ürünün yapılmasının yanı sıra, Trabzon'a özgü olan "hasır bilezik" yapımı çok yaygındır. Gerek altın ve gerekse gümüşten hasır bilezik ve kolye yapılmakta ve ülkemizin hemen her yerine ve dünyanın birçok ülkesine gerek gurbetçi vatandaşlarımızla ve gerekse de ilimizi ziyaret eden yerli ve yabancı turistlerle götürülmektedir. Hasır bilezik, 31-32 mikron inceliğindeki altın ya da gümüş tellerin ilmek ilmek örülmesiyle yapılmaktadır. Tamamen el emeği, göz nuru olan bu sanat Trabzonlu genç kızlar ve kadınlarımız tarafından dokunmaktadır.

Kazaz Sanatı (Kazaziye İşi)

İpek veya naylon tel üzerine burularak sarılan çok ince (0,08 mikron) 995 ayar altın ve 999 ayar gümüş teller ile yapılan yöresel bir el sanattır. Altın ve Gümüş tellerin sarılması sırasında, içte kalan ipek yada naylon iplik kıvrak tutularak sarma işlemi yapılır. Bunun neticesinde bitmiş bir telin kalınlığı ise 03-05 mm kalınlığına ulaşır.

Kazazlık ürünlerinin başında kolye, küpe, bileklik ve buroluklar bayan-

ların, tespih ve tespih püskülleri ise erkeklerin en çok tercih ettiği ürünler arasında yer almaktadır. Tarihi geçmiş konusunda kesin bir bilgi bulunmayan bu sanatın Mezopotamya uygarlığından günümüze kadar ulaştığı tahmin edilmektedir. 1.Dünya savaşı yıllarında Trabzon'da 50'nin üzerinde kazaz dükkânı bulunurken şuan sınırlı sayıda sanatkarlar bulunmaktadır.

Telkari İşlemciliği

Tel işi anlamına gelen telkarinin kökeni M.Ö. 3000'lerde Mezopotamya'da, 2500'lerde de Anadolu'da olduğu ve buralarda kullanıldığı bununla birlikte eski Yunan ve Roma da yaygın olduğu bilinmektedir. 15. yüzyıldan sonra Doğu ve Güneydoğu Anadolu'da yaygın olduğu ve telkarinin Trabzon'a yerleşmesinde Dağıstanlı ustaların etkisinin olduğu ustalar tarafından da dile getirilmektedir. Trabzon işi telkariler, likör, kahve takımı, çay tepsisi, takunya ve evlerimizde kullandığımız çeşitli saklama kapları gibi örnekler telkardan üretilen işler arasında sayılabilir.

Dokuma ve El İşlemeleri

Dokumacılık ve El İşçiliği Sanatı

Bakırcılık gibi, bölgenin en eski el sanatlarından. Tarihi belgelerde "Padişahın donu ile gömleği ve ipekli kumaşlar Trabzon dokumasından tedarik edilirdi" şeklinde kayıtlarla karşımıza çıkan ve "Trabzon bezi" olarak bütün Osmanlı

vilayetlerinde ün yapan Trabzon dokumalarının üretimi, kırsal kesimdeki talebin varlığının yanı sıra turistik talebin oluşması sebebiyle de hala sürmektedir. Bugün tüm Anadolu'da olduğu gibi, Trabzon'da da el dokumacılığında bir gerilemenin söz konusu olmasına rağmen, peştamal vb. eşyanın halkın günlük yaşamındaki önemli yerini koruması bu geleneksel sanatımızı yaşatmaktadır. Trabzon dokumacılığı ile ilgili araştırmalarda "keten kenevir" denilen dokuma aslında "kendir"dir.

El tezgâhlarında, el eğirmesi yöntemiyle elde edilen bu kendir ipliği ile yapılan dokumalar, yerini zamanla pamuğa bırakmıştır. Iğdır, Erzincan ve Çukurova'dan sağlanan pamuk ipliğiyle Trabzon'dan başka Maçka, Çarşıbaşı, Beşikdüzü ve Şalpazarı gibi yerlerde başta peştamal olmak üzere, perde, gömleklik, şal, başörtüsü, kuşak vb. dokumalar üretilmektedir. Karadenizli kadının simgesi olan peştamal, Dolay Peştamal ve Baş Peştamalı olarak iki ana gruba ayrılır. Renk, büyüklük ve dokuma tekniğine göre de değişik isimler alırlar. (Makaslı, ikat, keşan vb.)

Heybe: İşte, alışverişte, pazarda erzak ve ihtiyaç maddelerini koymaya veya taşımaya yarar geniş bantlar arasında ince çizgiler taşıyan bir dokumadır. Ağız kısımları kendi ipiyle büzülebilirler.

Keşan: Tahta el tezgâhlarında dokunan keşanları yöre kadınları başlarına, peştamalları ise bellerine bağlarlar. Her yörenin birbirinden farklı desenlere sahip peştamalları vardır. Kök boyalardan yapılan keşan ve peştamallar, el dokuması çarşaf ve kumaşlar hem günlük yaşamda hem de dekoratif amaçlı kullanılabilirler.

Kuşak: Kalın yün iplikten yapılan üçgen biçimde kök boyalarla farklı desenlere boyanan, genellikle bölgemizde kadınlarımızın bellerine doladıkları bir giysi türüdür.

Çorap: Boyanmış ya da boyanmamış yünden örülürler. Boyanmamış saf yünler beyaz ve kahverengi doğal renklerdir. Trabzon el yapımı çorapları, erkek çorapları, kadın çorapları, çocuk çorapları olarak örülürler. Çorap süsleri arasında üçgen motifler Trabzon'un özelliğidir ve nazara karşı bir önlem olarak kullanılır.

Trabzon Mutfağı

Trabzon mutfağı denince akla hemen, mısırdan, lahanadan, hamsiden, köfteden fasulyeden, patatesten, pidelerden, turşudan meydana gelen yüzlerce yemek tarifi gelir. Trabzon mutfağı zengin bir mutfaktır. Kim sevmez karalahana çorbasını, kim istemez kıymalının, peynirinin damakta kalan tadını.

Hani derler ya hamsinin kırk çeşit yemeği yapılır Trabzon'da... doğrudur. Hamsi kışın sofraların baş tacı yazın da yaylalarda, köylerde soğuk suların başında tuzlamasıyla aranan yiyeceğidir. Hamsi denince akla Trabzon, Trabzon deyince de akla hamsi gelir.

Trabzon Mutfağından Yöresel Bazı Yemekler;

- Mısır Sarması,
- Karalahana Sarması,
- İçli Tava,
- Hamsili Pide,
- Pazı Burma,
- Hamsili Pilav,
- Kuymak,
- Su Böreği,
- Yufka Tatlısı,
- Turşu Kavurması,
- Lahana Kavurması,
- Kaygana,
- Hamsi Kuşu,
- Mısır Çorbası,

- Isırgan Çorbası,
- Hamsili Pilav,
- Hamsili Ekmek,
- Etli Mısır Sarması,
- Hamsiköy Sütlaçı,
- Tomara Kaygana,
- Hamsi Izgara,
- Akçaabat Köfte,
- Trabzon Ekmeği,
- Mısır Ekmeği,
- Tereyağı,
- Trabzon Hurması,
- Likapa (Mavi Yemiş/ Yaban Mersini),
- Fındık,
- Çay...

Fındık Ticaretinin Merkezi Trabzon...

Murat Taşkın

Tarihin en eski kentlerinden biri olarak bilinen Trabzon, yer aldığı coğrafyada ticaretin de merkezi olma özelliğini geçmişten günümüze taşımıştır.

Tarihi ipekyolu güzergahı üzerinde yer alan Trabzon, bugün Türkiye'nin en önemli tarımsal ihracat ürünü olan fındığın üretiminde olmasa da, ticaretinde hatırı sayılır bir yere sahiptir.

Sahip olduğu 65 bin hektarlık bahçelerde son yılların ortalamasına göre 40 bin ton civarında fındık üretimi ile Türkiye genelinde yüzde 8'lik bir paya sahip iken, ticaretinde bu oranının yüzde 50'ye kadar ulaştığı görülmektedir.

Örneğin, Türkiye ihracatçıları Meclisi'nin rakamlarına göre 1 Eylül 2015 ile 31 Ağustos 2016 tarihleri arasındaki 2015-2016 ihracat sezonunda ülkemizden 249 bin 681 ton iç fındık ihracatı gerçekleştirildi. Bunun karşılığında ise 2 milyar 280 milyon dolar döviz girdisi sağlandı.

Söz konusu sezondaki ihracatın 124 bin 686 tonluk kısmını Trabzon'da faaliyet gösteren firmalar yaparak, karşılığı olan 1 milyar 125 milyon dolar döviz elde ettiler. Bu rakamlar

yaklaşık yüzde 50'lik bir payın Trabzon'a ait olduğunu göstermektedir.

Fındık ticaretinin Trabzon'a kazandırdığı bir başka özellik de şudur:

Trabzon dış ticaretteki net kazanım rakamlarında fındık ihracatı ile Türkiye'de ilk sırada yer almaktadır. Bir başka deyişle, Trabzon gerçek manada net döviz kazanımında Türkiye'de lider konumundadır.

Tarihte fındık ihracatının ilk yapıldığı yerlerden biri olarak da kayıtlı olan Trabzon, fındık sektöründeki çalışmalara da öncülük etmektedir. Fındıkta Verim ve Kalitenin Arttırılması, Fındıklı Daldan Değil Yerden Toplayın, Fındıklı Ekmek, Trabzonspor'un Resmi Yiyeceği Fınduk başta olmak üzere sektörle ilgili bir çok projeye Trabzon Ticaret Borsası'nın öncülüğünde imza atan Trabzon fındığın katma değeri yüksek işlenmiş hale getirilerek ihracatını gerçekleştiren firmalarına ait entegre fındık işleme tesisleri ile de istihdama da büyük katkı sağlamaktadır.

Fındık ihracat rekortmeni Oltan Gıda'ya ait Dünyanın en gelişmiş fındık entegre işleme tesislerinin yanı sıra, Özgün Gıda, Arslantürk Gıda,

Sabırlar, Cirav, Trabzon Tarım'a ait benzeri fabrikalarda fındığın her çeşidi işlenerek dünyanın dört bir yanına ihraç edilmektedir.

Trabzon Ticaret Borsası Başkanı Şükrü Güngör Köleoğlu, fındıkta Trabzon'u şöyle tarif ediyor:

"Söz konusu fındık olduğunda, Trabzon üreticisinden sanayicisine, tüccarından ihracatçısına kadar sektörde verim ve kaliteye öncelik vererek gerçek manada kazanım sağlamak için çaba göstermeyi, öncülük etmeyi kendine vazife edinmiştir. Bu tarihten gelen bir misyonun bugün bizlere yüklediği bir sorumluluktur, zaruriyettir."